

Силабус навчальної дисципліни
«Сучасна українська літературна мова»

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціалізація	035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська
Освітньо-професійна програма	Іспанська мова і література, друга іноземна мова, переклад
Статус дисципліни	Нормативна дисципліна
Мова навчання	Українська
Семестр	I
Кількість кредитів ЄКТС	3
Форма підсумкового контролю	залік
Викладач	кандидат філологічних наук, доцент Пашинська Людмила Михайлівна
Анотація навчальної дисципліни	Навчальна дисципліна «Сучасна українська літературна мова» розрахована на фахове ознайомлення студентів із теоретичними і практичними аспектами структури української мови на сучасному етапі її функціонування та формування у студентів фахових компетентностей володіння сучасними орфографічними, орфоепічними, графічними, лексичними, фразеологічними, пунктуаційними нормами, набуття практичних навичок використання тих чи тих виражальних засобів відповідно до сучасних норм, подолання недосконалого білінгвізму студентів, а також набуття вміння вільного спілкування в різних соціокомунікативних сферах.
Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану)	90 годин Лекції – 4 Практичні – 26 Самостійна - 60
Передумови до	3.1.Знати :

вивчення або вибору навчальної дисципліни	<ul style="list-style-type: none"> • основні теоретичні відомості про українську мову, її системно-структурну організацію; властивості одиниць різних рівнів, • головні фонетичні зміни, що відбуваються в процесі мовлення; • принципи українського правопису; • принципи перенесення найменування; • особливості класифікацій слів української мови за походженням, уживанням, активністю функціонування в мовленні; • джерела синонімії, антонімії, омонімії як лексико-семантичних явищ; • знати різні типи фразеологічних одиниць, принципи стилістичної організації лексики, класифікації стилів сучасної української мови. <p><i>3.2. Вміти :</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • аналізувати лексику за зазначеними вище ознаками; • визначати прямі й переносні типи лексичних значень; • характеризувати тип переносного значення слова; • з'ясувати походження слів; • диференціювати різні типи фразеологічних одиниць; • вільно спілкуватися українською мовою і вміло добирати лексику відповідно до жанрового і стильового спрямування висловлювання; • утворювати потрібні граматичні форми, правильно відмінювати запропоновані словоформи; • визначати лексико-граматичні, структурні, значеннєві розряди окремих частин мови тощо; • аналізувати різні види простого, складного речення і складного синтаксичного цілого, розрізняти диференційні ознаки синтаксичних одиниць; • схематично представити різні типи складних речень і складних синтаксичних конструкцій, правильно оперувати знанням принципів пунктуації. <p><i>3.3. Володіти елементарними навичками:</i> аналізу мовних одиниць, розмежування однозначних і багатозначних, омонімічних і полісемічних слів; роботи з лексикографічними джерелами, зокрема знаходити потрібну інформацію в різних типах лінгвістичних словників (тлумачних, орфографічних, етимологічних тощо).</p>
Чому це цікаво/потрібно вивчати (мета)	<p>Вивчення дисципліни допоможе поглибити знання студентів із сучасної української мови, сформувати в них погляд на мову як на системно-структурне явище, допомогти їм глибше оволодіти мовними формами, активізувати їхнє вміння спілкуватися українською мовою в різних соціокомунікативних ситуаціях.</p>
Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями (компетентності)	
<p><i>Курс спрямований на розвиток у студентів таких загальних компетентностей:</i></p> <p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.</p>	

- ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
 ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
 ЗК8. Здатність працювати в команді та автономно.
 ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
 ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
 ЗК12. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
 ЗК13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Дисципліна зорієнтована на набуття таких фахових компетентностей:

- ФК 1. – Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
 ФК 2. – Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
 ФК 7. – Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.
 ФК 10. – Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
 ФК 12. – Здатність до організації ділової комунікації.
 ФК 14. – *Здатність використовувати системні знання мови для аналізу та синтезу ідей, застосовувати системні знання сучасних філологічних і перекладознавчих студій в професійній діяльності.*
 ФК 19. – *Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: лінгвістики, літературознавства, перекладознавства та оперувати базовою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.*
 ФК 21. – Здатність представляти результати наукового дослідження, дотримуючись правил академічної доброчесності; ефективно і компетентно брати участь в різних формах ділової та/або наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі гуманітарних наук.
 ФК 22. – Продуктивно працювати самостійно або у команді, розуміти і поважати різновид та мультикультурність, забезпечуючи, таким чином, соціальну взаємодію та залучення до здорового способу життя.

Чому можна навчитися (результати навчання з дисципліни)

- Знання норм сучасної української літературної мови та спеціальною термінологією
- Знання типів словників відповідно до завдань опису мовного матеріалу
- Уміння користуватися нормами сучасної української літературної мови
- Уміння користуватися лексикографічними працями відповідно до навчальних чи професійних завдань
- Здатність співпрацювати з іншими комунікантами задля реалізації колективного професійного завдання
- Автономність під час виконання індивідуальних завдань

Навчальна логістика (тематичний план)

1. Фонетика, графіка, орфоєпія, орфографія сучасної української літературної мови.
2. Морфеміка і словотвір.
3. Лексикологія. Лексикографія.
4. Фразеологія.
5. Іменні частини мови (іменник, прикметник, числівник, займенник).
6. Дієслово. Незмінювані частини мови (прислівник, службові частини мови, вигук).
7. Просте речення. Пунктуація простого речення.
8. Складне речення. Пунктуація складного речення.

Система оцінювання результатів навчання

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»),

«незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів.

Аудиторна робота студентів включає семінарські та/або практичні заняття.

- «5» студент демонструє вільне володіння матеріалом теми семінару; вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та першоджерела; вміє вводити та використовувати власні класифікації, аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки.
- «4» студент демонструє задовільне володіння матеріалом теми семінару; відповідь на проблемні запитання знаходить за допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та вивчення першоджерел; допускає несуттєві (які кардинально не міняють суть) помилки у визначенні понять та категорій і т.і.
- «3» студент частково володіє матеріалом теми семінару; формулюючи відповідь на питання, репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та/або основного підручника; допускає помилки у визначенні понять та категорій і т.і.; нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання;
- «2» студент демонструє нездатність розкрити питання семінару; допускає багато суттєвих помилок у визначенні понять та категорій і т.і.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Позааудиторна самостійна робота студентів включає виконання завдань, які пропонуються викладачем.

- «5» робота виконана правильно і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань.
- «4» робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань.
- «3» робота виконана, але містить помилки, відбиває недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань.
- «2» виконана робота не відповідає вимогам, які вказані вище як критерії для виставлення позитивної оцінки.

Рейтинговий бал за роботу протягом семестру обчислюється шляхом помноження середнього арифметичного оцінок за аудиторну та самостійну роботу студента (середнє арифметичне округлюється до десятої частки) на 10*.

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на 10¹. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

2 - рубіжний контроль.

Модульна контрольна робота (МКР) є складником семестрового рейтингу. Вона оцінюється в 4-бальній системі («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»)). Ці оцінки трансформуються в **рейтинговий бал за МКР** у такий спосіб:

- «відмінно» – 50 балів;
- «добре» – 40 балів;
- «задовільно» – 30 балів;

¹Наприклад, протягом семестру студент отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «5», «3», «5», «4», «5», «4». Середня арифметична оцінка становить **4,33**, з округленням до десятої частки – **4,3**. Отриману оцінку множимо на коефіцієнт **10** : **4,3 x 10 = 43**. Це число є рейтинговим балом студента за роботу протягом семестру.

«незадовільно» – 20 балів;
нез'явлення на МКР – 0 балів.

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

3- підсумкове оцінювання (залік).

Шкала відповідності оцінок:

Відмінно	A	90-100	ЗАРАХОВАНО
Добре	B	82-89	
	C	75-81	
Задовільно	D	66-74	
	E	60-65	
Незадовільно	FX	0-59	НЕ ЗАРАХОВАНО

Політика курсу

Студент вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Здобувачі вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем зобов'язані відвідувати аудиторні заняття, виконувати завдання з самостійної роботи і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Якщо студенти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедура та форми, терміни відпрацювання пропущених занять із навчальної дисципліни узгоджує з викладачем.

Під час роботи над усними/письмовими завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Зокрема: ● використання в роботі чужих текстів чи окремих фрагментів без належного посилання на джерело, зі змінами окремих слів чи речень; ● використання перефразованих чужих ідей без посилання на їх авторів; ● видавання за власний текст купленого чи отриманого за нематеріальну винагороду чужого тексту чи його фрагменту; ● несамотійне виконання будь-яких навчальних завдань (якщо це не передбачено вимогами програми); ● фальсифікація результатів наукової чи навчальної роботи; ● посилання на джерела, які не використовувалися у роботі, ● залучення підставних осіб до списку авторів наукової чи навчальної роботи, участь таких осіб у поточній чи підсумковій оцінці знань.

Рекомендована література

Основна:

1. Авраменко, О.М. 2019. Було - стало: зміни в правописі. К.: Даринка. 40 с.
2. Білодід, І.К. 1973. Сучасна українська літературна мова. К.: Наук. Думка. Кн. 4: Лексика і фразеологія. 440 с.
3. Блажко, М., Омельчук, С. 2020. Правописний практикум з української мови. Норми нової редакції «Українського правопису». К.: Грамота. 224 с.
4. Бодик, О., Рудакова, Т. 2019. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. К. 416 с.
5. Бондар, О.І., Карпенко, Ю.О., Микитин-Дружинець, М.Л. 2006. Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посібн. К.: Академія. 368 с.
6. Васенко, Л.А., Дубічинський, В.В., Кринець, О.М. 2019. Фахова українська мова. К. 272 с.
7. Городенська, К.Г. 2014. Українське слово у вимірах сьогодення. К.: КММ. 124 с.
8. Грищенко, А.П., Мацько, Л.І., Плющ, М.Я., Тоцька, Н.І. 2002. Сучасна українська літературна мова: підручник. К.: Вища шк. 439 с.
9. Лаврінець, О., Симонова, К., Ярошевич, І. 2019. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 524 с.
10. Микитюк, О. 2014. Культура мовлення: особливості, завдання, цікавинки. Львів: Вид-во Львівської політехніки. 236 с.
11. Микитюк, О. 2020. Сучасна українська мова: самотність, система,

- норма. Львів: Вид-во Львівської політехніки. 440 с.
12. Мойсієнко, А.К., Бас-Кононенко, О.В., Бондаренко В.В. 2013. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник. К.: Знання. 340 с.
 13. Плющ, М.Я., Бевзенко, С.П., Грипас Н.Я. 2005. Сучасна українська літературна мова: підручник. К.: Вища шк. 430 с.
 14. Пашинська, Л.М. 2019. Лексичні недоліки й помилки у правничій сфері. *Тенденції та перспективи формування професійної лексики*. Ірпінь, с. 149-152.
 15. Пашинська, Л.М., Школа Г.М. 2021. Нормативне вживання прийменників у юридичній сфері. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи*. XVII Всеукраїнська науково-практична конференція. К.
 16. Пашинська, Л.М. 2018. Основні напрями дослідження неофраземіки. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Філологія. Вип. XV. Бердянськ, с. 24-30.
 17. Пашинська, Л.М. 2019. Порушення літературних норм у мові прямого телеєфіру. К., с. 244-246.
 18. Пашинська, Л.М., Школа Г.М. 2019. Порушення літературних норм у професійному мовленні. Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. К., с. 104-108.
 19. Пашинська, Л.М. 2013. Сучасна українська мова. Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів. Ч. 1. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго. 284 с.
 20. Пашинська, Л.М. 2014. Сучасна українська мова. Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів. Ч. 2. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго. 248 с.
 21. Пономарів, О.Д., Різун, В.В., Шевченко, Л.Ю. 2005. Сучасна українська літературна мова: підручник. К.: Либідь. 488 с.
 22. Український правопис. 2019. К.: Наукова думка. 392 с.
 23. Хворостяний, І. 2020. Українська мова. Лайфхаки. К. 288 с.
 24. Школа, Г.М. 2021. Сучасна українська літературна мова: навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів. К.: КНЛУ. 130 с.
 25. Ющук, І. П. 2004. Українська мова: посібник для студентів вишів. К.: Вища школа. 623с.

Додаткова:

1. Бевзенко, С.П. 1980. Українська діалектологія. К.: Вища шк. 245 с.
2. Вознюк, Г.Л., Булик-Верхола, С.З., Василишин, І.П., Гнатюк, М.В., Ментинська, І.Б., Шмілик, І.Д. 2016. Українська мова за професійним спрямуванням. Навчальний посібник-практикум. Львів: Вид-во Львівської політехніки. 308 с.
3. Дубічинський, В.В. 2004. Українська лексикографія: історія, сучасність та комп'ютерні технології. Харків. 143 с.
4. Єрмоленко, С.Я., Бибик, С.П., Коць, Т.А., Сюта Г.М., Чемеркін, С.Г. 2013. Літературна норма і мовна практика. Ніжин: Вид-во «Аспект-Поліграф». 320 с.
5. Зорівчак, Р.П. 1989. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія (на матеріалі перекладів творів української літератури англійською мовою). Л.: Вид-во Львів. ун-ту. 216 с.
6. Колоїз, Ж.В. 2002. До питання про диференціацію основних понять неології. Вісник Запорізького ун-ту: Філологічні науки. Запоріжжя. № 3. С. 78–83.
7. Колоїз, Ж.В. 2007. Українська okazіональна деривація: монографія. К.: Акцент. 311 с.
8. Левченко, О. 2012. Науковий стиль: культура мовлення. Львів: Вид-во

- Львівської політехніки. 204 с.
9. Лисиченко, Л.А. 1977. Лексикологія сучасної української мови. Семантична структура слова. Харків: Харк. ун-т. 114 с.
 10. Москаленко, А.А. 1961. Нарис історії української лексикографії. К. 265 с.
 11. Русанівський, В.М., Тараненко, О.О. 2000. Українська мова: енциклопедія. К.: Укр. енциклопедія. 752 с.
 12. Скрипник, Л.Г. 1973. Фразеологія української мови. К.: Наук.думка. 280 с.
 13. Тараненко, О.О. 1996. Новий словник української мови (концепція і принципи укладання словника). Кам'янець-Подільський. 172 с.
 14. Ужченко, В.Д., Ужченко, Д.В. 2007. Фразеологія сучасної української мови: навч. Посібник. К.: Знання. 494 с.
 15. Фаріон, І. 2017. Мовна норма: пошук істини. Івано-Франківськ: Місто НВ. 256 с.
 16. Ющук, І. П. 2002. Лексика української мови: навч. посіб. К.: КМУ. 130 с.
 17. Taranik-Tkachuk, K., Pashynska, L., Kozlovska, L., Krasnopolska, N. 2022. Dispute on the Internet: the format of discourse, linguistic technologies, modern language tactics. *Amazonia Investiga*, 11(49). P. 69-75. Режим доступу: DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.49.01.8> Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Web of Scienc.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Ділова українська мова. – Режим доступу: [http://pidruchniki.com / 1973042038349/dokumentoznavstvo/dilova_ukrayinska_mova](http://pidruchniki.com/1973042038349/dokumentoznavstvo/dilova_ukrayinska_mova)
2. Капелюшний А. Практична стилістика української мови. – Львів, 2001. – Режим доступу: http://shron.chtyvo.org.ua/Kapeliushnyi_Anatolii/Praktychna_stylistyka_ukrainskoi_movy.pdf.
3. Лінгвістичний портал з української мови. – Режим доступу: <http://mova.info>.
4. Мовознавство. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/>
5. Підручник. Сучасна українська літературна мова (Шевчук С.) – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1584072040522/dokumentoznavstvo/suchasna_ukrayinska_literaturna_mova_-_shevchuk_sv
6. Світ слова: фонетика. – Режим доступу: [http://svitslova.com/ mova/fonytyka-grafyka.html](http://svitslova.com/mova/fonytyka-grafyka.html)
7. Стилiстика української мови. – Режим доступу: <http://oldukrajinnostika.upol.cz/Docs/Stylistyka.htm>
8. Українська мова. – Режим доступу: <http://www.linguist.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/imen/vlad.htm>
9. Українська мова: Енциклопедія. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/>
10. Український лінгвістичний портал: «Словники України» on-line. – Режим доступу: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
11. Уроки державної мови. – Режим доступу: <http://mova.kreschatic.kiev.ua/index.html>.